

RECENZIO

ART DECO újratöltve

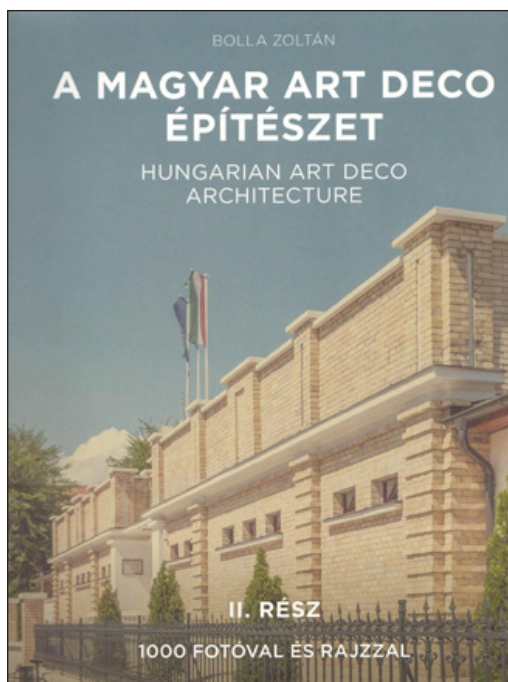
Csontó Sándor

Bolla Zoltán: *A magyar art deco építészet*
II. rész • 288 o. • 2017, Ariton Kft. • 7990 Ft

□ Nemrégiben jelent meg Bolla Zoltán hatalmas, saját gyűjtésére alapozó könyve, *A magyar art deco építészet* második kötete. Már az első, hiánypótló munka is kivívta elismerésünket, amiről be is számoltunk e folyóirat 2016/2-es számában. Most újabb ezer fotó és a hozzájuk fűzött tartalmas leírások mutatnak rá a jellemző hazai stílusjegyekre, amely az avatott szemlélt is elkápráztatja.

A rendkívül széles merítésben Soprontól Sanghajig barangolhatunk, elveszve a lakóházak, ipari épületek, templomok, síremlékek, mozik és mulatók, valamint rácsok, korlátok, zászlótartók, faldíszek részleteiben. A szerzőnek sikerült felkutatni eddig elveszettnek hitt adatokat és dokumentumokat, ennek nyomán bővültek az építész életrajzok és életművek. (*Pál Hugó, Tálos Gyula, Wannemacher Fábrián, Kálmay András, Hugyecz László, Nellenbogen Viktor* stb.) A jól tagolt fejezeteknek köszönhetően könnyedén ugorhatunk fejest, egyikből a másikba. Szerencsés módon bekerült néhány olyan iparművészeti alkotás is – belsőépítészeti elemek, hirdetés, reklámanyagok, stb. –, amelyek az art decohoz kötődnek, de nem ez volt a kötet fő profilja.

Az art deco az utolsó iparművészeti stílus, amely számos forrásból merített, és az első modern divathullám, amely a két világháború között globálisan kihatott a formatervezésre, a tipográfiára, az alkalmazott grafikára, a divatra, túlmutatva a festészet-szobrászat-építészet szentháromságán. Bútoraival, tárgyaival beköltözött a nappalinkba, hatott a szabadidős tevékenységekre (színházak, mozik, éttermek), a sorozatgyártással pedig a hétköznapi használati eszközeinkre is. Az irányzat a két világháború között élte csúcsidejét, de az összművészeti stílust ekkor még nem hívták art deco-

nak, csak a hatvanas években, utólag aggatták rá ezt az elnevezést.

Tagadhatatlan, hogy napjainkban egyre nagyobb az érdeklődés a laikus közönség részéről is a két világháború közötti korszak építészeti és vizuális kultúrája iránt. Persze az olvasók többsége magáról tesz arra, hogy amit lát, az valóban art deco, vagy inkább más stílusok szerencsés vagy rosszul sikerült keveredése. Mert az az igazság, hogy az első lapoktól kezdve lebilincsel minket a kötet hihetetlen fénykép- és információgazdagsága. Megérint a felfedezés, a rácsodálkozás öröme. Kicsit patetikusabban: nemzeti kincseink évszázados gyönyörűsége, a hétköznapi Magyarországának ismeretlen – el nem ismert – és felfedezetlen szépsége. Jogosan tölti el hát keblünket a honfűi büszkeség. Mert a fotelbéli lapozgatás során rögvést meggyőződhetünk róla, hogy a Kapás utcai erkélyrészlet egy az egyben koppintása egy nizzainak. Mostantól már mindegy, jártunk-e a pétfürdői tisztviselőtelep postahivatalában, a bázarekettyei munkásotthonban, a földéaki református templomban, a kiskunfélegyházi vasútállomáson, avagy sétáltunk-e a salgótarjáni Liget utcában, mert a szemünk előtt vannak, és kézben tartjuk őket!

Bolla Zoltán a megyék szerinti bontásba beemeli a vidéki Magyarország településeinek szebbnél szebb házait és azok fontos részleteit. Egészen a falusi porták homlokzatára biggyesztett díszekig merészkedik. A rendkívül széles merítésben olyan jellemző

stílusjegyekre is felhívja a figyelmet, amelyeket eddig még nem dokumentált senki. Párhuzamot von a bajai, hódmezővásárhelyi, szolnoki és a New York-i, floridai és Buenos Aires-i épületekkel, felhőkarcolókkal. Méltán kedvence a *Sajó István* által 1928 és 1931 között épített Izraelita Hitközség bérháza, amely egyediségével és világvárosi hangulatával a debreceni Hatvani utca ékessége. Persze Budapest most is elviszi a pálmát – kerületi bontásban kiemelve –, mert egyes területein frekventáltak is megjelent az irányzat: ilyen

például a Kosztolányi Dezső tér és környéke vagy a XIII. kerület számos utcájának épületei.

Nem tudjuk, hogy a szerző a 20 ezer kilométernyi utazás, a sok ezer fénykép elkattintása után, valamint az e-könyv és a két kötet összeállításának végeztével mihez kezd majd a szabadidejével? Talán egy másik stílust, új szerelmet keres magának? Kivárjuk, addig tessenek elveszni a részletekben! A témáról többet a Budapest Art Deco honlapján lehet megtudni.

BUDAPEST

Lapszámaink az alábbi helyeken
vásárolhatók meg:

- **Kiadókban** Summa Artium Nonprofit Kft., Bp., V., Honvéd utca 3., V. emelet 13., munkanapokon 9–16 óra között, Telefon: +36-1 318-3938
- **az Írók Könyvesboltjában** Bp., VI., Andrassy út 45.
- **a Budapest Antikváriumban** Bp., IX., Üllői út 11-13.
- **a FUGA Budapesti Építészeti Központban** Bp., V., Petőfi Sándor utca 5.
- **a budapesti Relay és Inmedio üzletekben**